

VEČERNI LIST

Cena po pošti:
za celo leto . B 53.—
za pol leta . B 28.—
za četrt leta . B 15.—
za 1 mesec . B 4.50
Za Ljubljano mesečno 1.50
Uredništvo in oprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Posamezna številka 30 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vln.

Komunist umoril 44 ljudi!

LDU Budimpešta, 2. jan. (DunKU — OKU) Kakor poroča »Az Est«, je poslal terorist Arpad Kerekes-Cohn dan pred usmrtno izjavo višjemu državnemu pravdniku Pogányju pismo, kjer je izjavil, da pri javni razpravi ni izpovedal resnice. On da ima 44 umorov na vesti. Spremil je Tibora Szamuelyja na njegovem popotovanju v provinco in je samolastno ustrelil 44 ljudi, da bi si pridobil Szamuelyjevo naklonjenost. Mož, ki ima 44 umorov na vesti, je bil obojen. Ravno tako so bili obojeni njegovi sodružki, ki so morili svoje nasprotnike, do stokrat na zverinski način mučili, onečaščevali trupla, ropali in plenili. Upamo, da se to ni godilo po načelih radikalnega socializma, ki ga včasih zastopa tudi glasilo slovenskih socialistov »Napreje«. Vendar je čudno, da se za te morlice poteguje

vsa rdeča internacionala, vsi drobci te razdrapanje socialistične organizacije protestirajo proti temu, da so v Budimpešti obesili nekaj zločincev, ki so morili.

Zakaj niso gospodje — ki pri nas jedo kapitalizem iz rok — protestirali tudi takrat, ko so komunisti ubijali streljaki in obešali na Mažarskem? Pod socialistično vlado v Nemčiji se je zgodilo, da so postrelili 30 komunističnih marinarjev na nekem dvorišču kot pse. Zakaj tu niso gospodje protestirali? Če vaši sodružki obešajo in streljajo druge, tedaj pišete o zmagujoči socialistični ideji, ko pa začno drugi posnemati vaš zgled, protestirate in kolnete!

To je dvojno lice socialne demokracije, ki pri nas služi kapitalu, drugod pa strelja vse, ki niso socialisti.

Velika povodenj v Parizu.

LDU Pariz, 2. januarja. (DunKU. Brezlično.) Vsi delavci dežja je reka Seine tako narastla, da je poplavljen ves okraj. Ustaviti so morali promet na predmestni železnici. Lesene mostove je voda odnesla in se razlila po železniški progi proti Versaillesu. Prebivalstvo zapuša svoja stanovanja in prebiva pod milim nebom ali pa v zasilnih stanovanjih. Ob bregovih so zgrajene barikade. Povodenj Seine je mnogo hujša nego povodenj Marne leta 1910. Tudi iz provincije javlja povodnji.

mirih v Aleksandriji. Nastopiti je moralo vojaštvo. En vstaš je mrtev, pet pa ranjenih.

Clemenceau ne bo več poslanec.

LDU Pariz, 2. januarja. (DunKU.) Clemenceau je odklonil vsako volitev v parlament. Izjavil je pa, da se nikakor ne bo popolnoma umaknil iz političnega življenja.

Mirovna konferenca ostane v Parizu.

LDU Pariz, 2. jan. (DunKU.) Agence Havas javlja: Po raznih poročilih se pariška konferenca ne sestane pred koncem prihodnjega tedna. Lloyd George ne odpušča pred ponedeljkom ali torkom v Pariz. Nitti ne dospe pred nedeljo ali pred ponedeljkom v London. Lloyd George sedaj ni v Londonu. Potrjuje se, da ni bilo nikdar govora o tem, da se prestavi sestanek konference v London.

Politika starih škaltelj.

Od naše gospode, ki gospodari in komandira sedaj v Belgradu, vendar ni bilo drugega pričakovati! Ta gospoda, ki je z veliko državniško gesto razpustila občinske odbore na Hrvaškem, ki v Sloveniji po svojem mestodržcu dr. Žerjavu s politično razganjanje svobodno izvoljene občinske zastope, ta gospoda vlada danes neomejeno in samopasno v državi, deželi in v občini — brez kontrole ljudstva. Izjavljajo sicer, da bo izvedla že ta mesec občinske volitve. Upale so stranke te demokratsko-socialistične vlade, da bo medtem že dovolj ljudi podkupljenih. Volilni fondih teh dveh strank grede namreč v milijone. Ni čuda, saj so imeli gospodje izvoznice v rokah.

Toda sinoči nas je presenetilo iz Belgrada naslednje poročilo:
Volilne škatlje in kroglice ne morejo biti izgotovljene pred drugo polovico meseca februarja. Zato se občinske volitve ne bodo vršile koncem januarja, kakor se je prvotno mislilo.

Te volilne škatlje! Prava slika demokratske politike v Jugoslaviji. Ubogi Tizna, kako majhen si danes v primeri s svojim učencem Pribičevićem. Ubogi Tizna! Nikdar ti ni prišlo niti na um, da bi kdaj socialna demokracija kot zvesti kuže vlekla tvoj kapitalistični politični voz. Pribičević pa le požvižga, pa kar trije socialisti prihitijo vleči staro kapitalistično škatljo iz blata. In vendar je vsa belgrajska politika upodobljena po mažarskem modelu grofa Tizze tako natančno, da se zdi, kakor bi glavno mesto Jugoslavije bilo Judapešta. Tizna politika je postala stara škatlja povsod v kulturnem svetu, v Jugoslaviji pa delajo demokrati in socialisti politiko s starimi škatljami. Zbali so se ljudskega glasu, zato so prišli na dan z govorom, češ, da ni še dovolj škatelj, da bi se mogle vršiti volitve. Bog pomagaj

državi in ljudstvu, nad katerim odločajo usodo ljudje, ki jim je politično merilo škatlja!

Toda sinoči smo obogateli še za eno skušnjo! Telefon nam je namreč javil iz Belgrada, da se vlada (kapitalistični socialisti namreč) pripravljajo na volitve poslancev. Vemo, da se gospodje na to že dolgo pripravljajo, z upom in strahom na to čakajo in odlašajo, kakor človek, ki čaka, kdaj mu zobozdravnik izdere zob. Ni prijetna taka operacija, ko gospodje upravičeno pričakujejo, da bo ljudstvo poruvalo škrbaste zobe njihovih vlad. Zato se le menijo, delajo načrte, na mesto da razpišejo volitve. Kakšne načrte delajo?

Belgrajsko poročilo slove:

»Vlada se pripravlja za volitve poslancev. Na zadnji ministrski seji se je razpravljalo o načrtu volilnega reda. Podlaga bodočim volitvam bi bil srbski volilni zakon s splošno volilno pravico. Socialistični ministri so zahtevali tudi volilno pravico za ženske, ki opravljajo samostojno delo ali obrt. Redni parlament bi imel 300 poslancev, velika narodna skupščina pa 600. Srbija bi imela v rednem parlamentu okoli 60 poslancev, v parlamentu za konstituanto pa 160. Kvalificirani poslanci bodo odpravljeni. V vladi obstoje nasprotna mnenja o tem, ali naj se vrše volitve samo za redni parlament, ali pa naj se istočasno volijo tudi poslanci za konstituanto. Na sinočnji ministrski seji so razpravljali o naredbi izvrševanja volitev za narodno predstavništvo. Odpravljeni so mestni poslanci. Na 20.000 ljudi pride 1 poslanec za konstituanto, za redni parlament pa na 40.000 ljudi 1 poslanec. Vprašanje ženske volilne pravice ost še nadalje nerešeno. O tem bo morala odločevati konstituanta.«

Ti načrti so čisto podobni grešnemu srcu te kapitalistovske vlade. Ljudstvo hočejo oslepiti, osobito pa ženske ogoljufati za volilno pravico. Pečat sramote bo odslej nosila socialna demokracija, ki je pomagala ukrasti delavskim in kmeč-

kim ženam volilno pravico. Človek bi sodil, da imajo socialistični zastopniki še saj toliko sramu v sebi, da bodo saj malce služali zagovarjati misel splošne in enake volilne pravice vseh žensk. Nel Poročilo pravi: »Socialistični ministri so zahtevali tudi volilno pravico za ženske, ki opravljajo samostojno delo ali obrt.« Volilna pravica za samostojne trgovke, za samostojne učiteljice — da, za delavske žene pa ne!

Kaj je tem ljudem še ostalo od nekdanjega programa? Vse je že vzel kapitalistični vrag. Tudi socialistom so ostale v politiki le še stare škatlje.

Privesek kapitalistov

Oficielna soc. demokracija, dekla kapitalistične buržuazije, se je dala privezati za frak jugosl. kapitalistov ter bo z njimi skupno šla v boj. V tej koaliciji bo socialna demokracija s svojimi voditelji Kristanora, Koračem in Bukšegom igrala vlogo majhnega priveska, ki binglja zadaj na škričih kapitalističnega fraka. Bogme! Lepa vloga, vredna ideje, ki naj zrevolucionira vesoljni svet!

Slovenski socialisti v »Napreju« se sramežljivo molče. Ni še preteklo teden dni, ko se je neki »marksist« v »Napreju« zaklinjal, da z demokrati ne gre in ne gre! Rajši z vragom! Ni še teden, odkar se je drugi pridušal, da z demokrati ne gre! Rajši s klerikalci! Sedaj pa molče, skrivnostno molče kakor grški bogovi premišljajo, ali naj napravijo dež ali solnce. Mi pa vemo, da bo dež in hudo blato! V tem blatu povaljana bo kričala slovenska socialna demokracija, da so njena načela najbolj čista na svetu, da njena rdeča zastava še nikdar ni bila onečaščena.

In vendar! Bridko je to za sodruge, ki so ohranili še kaj socialistične zavesti. V Sarajevu se že pripravljajo kapitalistični demokrati in socialni demokrati na skupen volilni boj za občinske volitve. Te »Napreju« še ni poročal. Naj izve od nas!

Zgodilo pa se je, da so v Sarajevu, drugod po Bosni, po Hrvaškem, v Srbiji — in tudi v Sloveniji, kakor čujemo — socialistični delavci sili politike svojih bogatih voditeljev. Šli so h komunistom in se bodo borili sedaj v isti sapi proti lastnim voditeljem in proti liberalnim kapitalistom.

To bo seveda grenka pilula za mozararje, kakor so socialistični ministri. »Napreju«, glasilo kapitalističnega priveska, pa naše sožalje!

Pijanci proti zakonom.

Poziv slavnemu društvu »Sveta vojska«.

Glasm naredbe ministrstva za notranje zadeve z dne 13. novembra 1919 glede omejitve točenja alkoholnih pijač, razglašene v Uradnem listu dne 3. decembra 1919 pod številko 752 je slovom člena 9 zaukazano, da se mora naredba izobesiti v vseh lokalih, kjer se toči alkoholna pijača, tako, da jo gostje ne morejo prezreti. Kdor te ne izobesi v svojem lokalu, se kaznuje v zmyslu člena 7 prvič z globo do 500 K, drugič do 1000 K in tretjič se mu sme odvzeti koncesija.

Predpisi so tedaj še dokaj strogi in človek bi pričakoval, da se bodo vsaj prve čase vpoštevali. Toda temu ni tako.

Bilo bi tudi pričakovati, da bodo čuvarji zakonov poskrbeli za vpoštevanje te naredbe, pa tudi temu ni tako.

Po razglasitvi te naredbe obiskal sem razne lokale, kjer se toči alkohol, pa niti v enem nisem izsledil te naredbe, in ko sem vprašal po vzroku, se mi je reklo, da se o tej postavi nič ne vé.

Kaj ni poklicano policijsko ravnanje v to, da pazi, kako se take važne postave vpoštevajo? Ali ni dolžnost gostilničarske zadruge opozarjati svoje člane na tako važne predpise? Ali je mogoče intervencija te zadruge v Belgradu imela zanje tako ugoden uspeh?

Meni se zdi, da se — kakor v zasmeh oblasti — pred objavljenjem te naredbe ni toliko popivalo, kakor ravno po razglasitvi, in človek ne vé, ali se norčujejo pijanci iz zakonitih predpisov, ali pa jih v to poklicana oblast vsled kake skrivne odredbe prezira.

Jaz vsaj nisem nikoli srečaval toliko pijancev in kričavev po cestah, kakor ravno v zadnjih dveh do treh tednih.

Temu se pa seveda ni čuditi, če se še dobi po objavi te naredbe gostilničar, ki nekaznovan v svojem lokalu popiva do nezavednosti, in to dan na dan in svinjari pred svojimi gosti, da človeka zona obhaja ter premišljuje, kako je to mogoče v urejeni državi.

Če se poklicana oblast ne mara ali ne more mešati v to, da pripomore zakonitim predpisom do veljave, potem bo vendarle kazalo, da skuša vsaj društvo »Sveta vojska« izposlovati tej pametni naredbi respekt. Saj smo bili vendar dosedaj na glasu miroljubnih meščanov in se je prislovica »zaspana Ljubljana« nanašala ravno na dejstvo, da je zvečer in v noči mirovalo življenje. Kar pa je Ljubljana postala središče raznih spekulantov in verižnikov, ni ne konca ne kraja nočnemu nemiru. Prihodnjic pa z imeni na dan!

Politične novice.

+ Po domače. Liberalna stranka je začela prav po domače uganjati politiko. Dr. Puc je za to, da se valutno vprašanje reši v parlamentu in ne absolutistično, kakor hoče vlada, a kljub tej kardinalni razliki ostane v večini in podpira vlado. Včeraj, dne 2. januarja je imela liberalna stranka v Ljubljani posvetovanje o valutnem vprašanju, kojega so se, kakor pravi poročilo, »udeležili vsi interesirani krogi«, to se pravi, vsi liberalni kapitalisti. Ljudstva nimajo za seboj in ga tudi ne marajo pri takih posvetovanjih. Posvetovanje je rodilo zopet sklepe, ki kažejo neodkritost liberalne politike. Njihova vlada v Belgradu rešuje valutno vprašanje v razmerju 4:1, v Ljubljani zahtevajo 1:1, in kljub tej bistveni razliki sedijo mirno naprej v vladi! Sicer pa, kdor zna čitati liberalne komunique, razvidi, da tudi njihov sklep 1:1 ni odkritosrčen, kajti v isti sapi so za to, da »se da staremu dinarju možnost sukcesivne izmenjave po ugodnem kurzu, da se plačilo dinarskih terjatev olajša s primerno uredbo in da se mu pri začasni določitvi kovinske podlage zagotovi primerno razmerje«. To se pravi: mi liberalci smo za rešitev 1:1, a smo tudi za rešitev 4:1. Slepomišenje liberalcev z ljudstvom! To je kapitalistični hlapec sodrug Korač drug možakar. On hodi korajžno po shodih ter dela za kapitalistično rešitev valute v razmerju 4:1, k čemur sodruge Kristan in Bukšeg molčita kot grob.

+ Udarec proti dr. Kramerju. Na včerajšnjem liberalnem shodu so »interesirani (kapitalistični) krogi« sklenili tudi resolucijo, ki ima očito ost proti nesposobnosti dr. Kramerja. Zahtevajo namreč »smotreno gospodarsko, zlasti izvožno politiko«. Tudi »neinteresirani« krogi čutiljo po svoje dr. Kramerjevo nesposobnost in konfuznost v gospodarski politiki. Da je poleg Bukšega dr. Kramer največji dražilec žita v Banatu, je vsakemu jasno, kdor zasleduje tam njegove nakupovalce za inozemstvo. Glede izvoza izda trgovinsko ministrstvo vsak mesec nove smernice. Istotako radi carine. Glede nakupovanja izvoznih predmetov vlada največja konfuzija. Tipanje in poskušanje, a nobene smotrenosti, to je znak Kramerjeve gospodarske politike.

+ Korupcija na račun ljudskih želodcev. Kakor znano, so svoj čas avstrijski sladkor na Angleškem krmlili konjem, tako je bil poceni. Dočim ga je moral Avstrijec doma še enkrat dražje plačevati. Nekaj podobnega se godi sedaj v Jugoslaviji pod demokratsko socialistično vlado. »Narodno Delo« poroča: V Belgradu je krompir po 3 dinarje (12 K), fižol po 4 dinarje (16 K) kilogram, dočim se dobi v Gradcu isto blago, ki je prišlo tjakaj iz Jugoslavije vsled

»kompenzacijske« pogodbe, mnogo ceneje. — Neka dunajska tvrdka je objavila v švicarskih listih oglas, da ima na prodaj 10 vagonov jaje prve vrste, ki so nakupljena v Jugoslaviji in zanje že dovoljene izvoznice. Tako špekulirajo z našimi živili celo dunajske židovske tvrdke in si služijo z njimi dobre švicarske franke.

Demokratski Silvester v Kamniku. Silvestrov večer v kamniški čitalnici je pomaknil kamniško demokratsko-socialistično gospodo ravno za 10 let naprej. Govor znanega politika g. dr. Karbe, kateri je, kakor znano, pred kratkim zahteval razpust občinskega odbora, zasluži, da ga otmemo pozabe, ter ga damo na razpolago ljubljanski univerzi. Najbolj zanimiv je naslednji stavek, s katerim ni g. dr. Karba blamiral le samega sebe, marveč vso demokratsko-socialistično gospodo. »Vse kar je v naravi, cvetlice, rastlinice, živali itd., vse to ne služi človeku, kakor so nas v mladosti učili, marveč človek je sam v tej veliki naravi le mali delec, atom.« Čestitamo Vaši duhovitosti g. doktor, vsaj Vam vse Vaše ovčice ne segajo v filozofijo do temen. Mi se ne čudimo temu, človek pač ne more biti politik, zdravnik, modroslovec in lekarnar obenem. — Zdravo!

O dr. Šusteršiču že nekaj časa sanjajo demokratski in socialistični listi s tako živahnostjo, da se človeku zdi: Strah pred volitvami je liberalcem in socialistom šel že v možgane. »Naprej in Slovo Narod« pišeta, da bo dr. Šusteršič nastopil kot kandidat pri volitvah. V pomirjenju javnosti je sicer »Slovo Narod« se pristavil, da kaj takega vendar vlada (!) ne bi dovolila. Oh, ta vlada, koliko skrbi ji delate, otroci plašljivi! Ne bojte se dr. Šusteršiča, ta je za nas politično mrtev. Bojte pa se ljudstva, ki bo po vaši krivdi lačno in raztrgano — z vami pometlo tako, da bodo od vaše demokratsko-socialistične vlade ostale le še sanje o nekdanji nezasuženi moči. Vaše fantazije so bolesterne in znak predstajne bližajoče se politične katastrofe, ki bo zadelo izkoriščevalce ljudstva!

Socialisti in demokratski se trgajo za kmetstvo. Novosadski »Zastava« poroča iz Beograda, da je zahteval odstranitev Slavka Šečerova socialistični minister Korač. (Slavko Šečerov je bil glavni poverjenik za Banat in Bačko.) Demokratski bi bili Šečerova radi na vsak način rešili ter se je zavzel zanj posebno Pribičević. Toda minister Korač je imel dokaze v rokah, da je dajal Šečerov zemljo samo tistim, ki so izjavili, da hočejo pristopiti v demokratsko stranko. Nasproti socialistom se je poslužil celo sleparstva na ta način, da je na pristopnicah za socialno demokratsko stranko brisal besedo »socialno« ter je tako ostalo samo »demokratsko«. Iz tega se vidi, da so demokratski in socialisti »rešili« agrarno vprašanje med seboj tako, da se porabi zemlja za nakup volilcev ene in druge stranke. Pa »srajca je telesu najbližja« in kjer je poverjenik demokrat, gleda najprej na demokratsko stranko, a kjer socialist, je pač obratno. Potem si pa sicer dobri prijatelji skočijo v lase. Ljudstvo bo pa z bičem poglalo oboje.

Ministri in izvozniki. Novosadska »Zastava« piše: »Po Bački so se razšli izvozniki, ki kupujejo svinje po 21—22 K kilogram žive vage. Med kupci je tudi znani zagrebski milijonar Radivoj Hafner, ki je bil glavni liferant avstrijske vojske v Zagrebu in je glasom uradnih izkazov zaslužil 120 milijonov kron. Ta gospod izvaža sedaj pod blagoslovom demokratske vlade svinje, meso in mast v Avstrijo. On uživa posebno naklonenost Svetozarja Pribičevića, ker je dal »princu« Milanu Pribičeviću v svoji hiši stanovanje z osmimi sobami, a ni izključeno, da je on v kompaniji s Franjem Petričem, glasovitim izvoznikarjem, v čegar hiši v Zagrebu stanuje družina Svetozarja Pribičevića. Razen tega kupuje svinje pod zaščito gosp. Dietricha, odposlanca avstrijske vlade, in pošilja v Avstrijo tudi tukajšnji mesar in vojni milijonar Gerich. Novosadski mestni načelnik je poskušal preprečiti izvoz, toda minister za trgovino, Kramer, mu je zapretel z disciplinarno preiskavo, ako bo Dietrichu in Gerichu preprečeval izvoz svinj v Avstrijo. Dočim ti izvozniki dvigajo cene živlom, pa misli vlada zadovoljiti uradništvo z nekaterimi drobtinami. Zagrebski in ljubljanski izvozniki s svojimi ministrskimi zaščitniki v Beogradu propaščavajo Vojvodino, polneč jo z razčesfranimi kronami in ustvarjajoč neznožno draginjno, ki žene naše reveže v obup. Ako naše oblasti niso v stanju, da nas zaščitijo pred navalom izvoznikov volkov iz demokratske družine, potem bo moralo ljudstvo samo, če treba tudi s silo zabraniti izvoz.«

Demokratska cenzura. Zagrebski opozicijski listi, ki se pečajo z razpustom »Saveza javnih namještenika«, so izšli vsi pobeljeni. Dokaz, da ima vlada slabo vest.

Razbojništvo D'Annunzijevih arditov. Na novega leta se je v reški vojaški kaznilnici dogodil primer, o katerem se more reči, da ni slučajen. Zjutraj so se jetniki, kakor običajno, izprehajali po kaznilniškem dvorišču. Med njimi je bil tudi absolvirani pravnik Krznarič, ki ga je dal

D'Annunzio zapreti, dolžec ga veleizdaje in spijonaže. Eden arditov je izvelkel revolver in začel z njim mahati proti Krznariču. Revolver se je izprožil in zadel Krznariča v trebuh. Ranjenec se še danes ni zavedel in ni nade, da ostane pri življenju. Dogodek je zbudil med reškimi Jugoslovani silno ogorčenje in se splošno meni, da so ga inscenirali reški Italijanaši, da se iz nebe Krznariča, ki so ga smatrali za najopasnejšega nasprotnika. — Starega leta dan pa so vprizarjali D'Annunzijevi vojniki po mestu velike izgrede. Vso noč so streljali in metali ročne granate. Razgrajali so kakor pobesneli. Priliko so izrabili tudi temni živili, da so ropali in kradli. Skrajni čas bi bil, da bi kdo to arditko sodrigo odstranil z Reke s prismojenim D'Annunzijem vred.

Dnevne novice.

Umrla je včeraj popoldne v 21. letu starosti v Mekinjah pri Kamniku nadučiteljeva soproga gospa Elci Primožič, roj. Pirc. Pogreb bo jutri, v nedeljo popoldne. Blag ji spomin!

Ustavljene tvornice za amonijak. Vsled pomanjkanja premoga in evrovin so ustavljene vse tvornice, ki proizvajajo amonijakovo in kristalno sodo. Ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje ne bo dovolilo izvažanja teh predmetov, dokler tvornice ne začno zopet z delom.

Poljedelska fakulteta v Beogradu. Na letoletni seji vseučiliškega plenuma se je definitivno rešilo vprašanje ustanovitve poljedelske fakultete na vseučilišču v Beogradu. Profesorji dr. Simo Lozanič, dr. Bogdan Gavrilović in dr. Gjordjevič so določeni, da pripravijo in urede vse potrebno, da se pouk na imenovani fakulteti začne meseca septembra.

Radisa, list za vajence, je začel izhajati v Zagrebu kot polmesečnik. Izdaje ga društvo za vajence »Hrvatski Radisa«.

Urad za nastanjanje tujcev so ustanovili v Zagrebu. Poslej noben tujec v Zagrebu ne dobi prenočišča, ako nima nakaznice tega urada. Prenočišče se dovoli največ za dva dni, v izrednih slučajih za tri dni. Po hotelih in drugih prenočiščih se morajo točno držati določenega tarifa. Kdor potuje v Zagreb in misli ondi ostati nad 24 ur, mora potem domače občinske oblasti prositi zagrebski policijski komisariat za dopolno dovoljenje; prositi se more tudi brzojavno.

Oskrba vojaških grobov. Podpisana je naredba o ureditvi in vzdrževanju jugoslovenskih grobov doma in na tujem. Te grobove bodo oskrbovali duhovniki, ki bodo zato postavljeni po vseh krajih, kjer se nahaja večje število jugoslovenskih vojaških grobov, kakor v Solunu, na Krfu, v Južni Srbiji, Albaniji, Franciji, Afriki, na Korziki, v Bolgariji in na ozemlju bivše Avstro-Ogrske. Duhovniki bodo imenovani s kraljevim ukazom. Onim, ki prej niso bili ukazni uradniki, se bo štel ves čas njihovega službovanja, ako ne presega 10 let; ako pa čas njihovega službovanja presega imenovano dobo, se jim šteje le 10 let.

Podpora belgrajskim revežem. Belgrajska občina je dovolila 70.000 dinarjev v podporo mestnim ubogim za božične praznike.

Cene v Zagrebu. Komisija za določanje cen v Zagrebu je v seji 30. dec. sklenila, da se z 2. januarjem 1920 uveljavijo naslednje cene: Pitani voli 12 K, srednji voli 11 K, boljše krave 8 K, slabše krave 7 K, bik 9 K za kilogram žive teže. Kruh iz nulerice 9 K kilogram. Cene za prešičevo meso, mast in podobno ostane dosejane. — Ribe (karpe, šuكة) so te dni prodajali v Zagrebu po 30 K kilogram.

Valute na zagrebski borzi 31. decembra 1919. Ameriški dolar (100): 9100 do 9200 K; carski rubelj (100) 144 K; čehoslovaške krone (100) 170 K; dinar (100) 400 K; nemška marka (100) 250 K; rumunski lej (100) 295 K.

Ljubljanske novice.

»Pri belem konjičku.« V nedeljo, dne 4. januarja ob pol 8. uri zvečer se bo vršila na Ljudskem odru predstava burke »Pri belem konjičku«, ki je z nekaterimi nanovo zasadenimi vlogami nanovo nastudirana. Vstopnice se dobe v trafikli gospe Modiceve nasproti Jugoslovanske tiskarne in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu.

Uradniška predstava »Pepelka« se uprizori v dramskem gledališču prihodnji četrtek, dne 8. januarja. Vstopnice za polovično ceno se dobe v pisarni »Društva zasebnega uradništva«, Gosposvetska cesta št. 12, II. nadst.

Koncert. Slovenski umetnik, koncertni pianist gospod Anton Trost z Dunaja priredi v Ljubljani v nedeljo, dne 4. januarja zvečer v Unionski dvorani koncert z lepim, vsega vpoštevanja vrednim sporedom. Izvajal bo skladbe slovenskih, hrvatskih, čeških, nemških, poljskih, francoskih in ruskih skladateljev. Priporočamo glasbenemu občinstvu obisk tega

koncerta. Naj se domači vredni umetniki ne prezirajo.

l) Poverjenišтво za socialno skrb v Ljubljani radi selitve iz deželne dvorca v poslopje deželne vlade (Bleiweissova cesta) ne sprejme od 5. do 12. t. m. nobene stranke.

l) Pripravljalni odbor za ustanovitev »Društva poštarnikov in uradnic za Slovenijo«, naznanja vsem članom kategorij poštarjev, odpravnikov, adjunktov, oficijantov in aspirantov obojega spola, da se vrši dne 11. januarja 1920, ob 14. uri popoldne v pismonoški dvorani glavne pošte v Ljubljani ustanovni občni zbor.

l) Varnostne razmere na glavnem kolodvoru. Preobrat, dražnja in posebno še, ker je Ljubljana v bližini demarkacijske črte, so razmere na našem glavnem kolodvoru zelo izpremenile. Ker je vojska moralno čuvstvo zelo zrahljala, je bilo na kolodvoru izvršenih veliko tatvin. Energičnemu nastopu organov nove kolodvorske policijske ekspoziture se je posrečilo, da so se v velikem tatinskem tolpe razkropile, toda zanimivo je, da je danes glavni kolodvor takorekoč »kraj popolnoma odprt, ker so tatovi odnesli velike dele lesene ograje, posebno proti Dovožni cesti, kar zelo olajšuje tatvine in tihotapstvo. Neobhodno potrebno je zato, da dobi glavni kolodvor vsaj zino ograjo, ker s popravo lesene ograje ne bi bilo mnogo pomagano. Ker je Ljubljana zdaj obmejno mesto, je postal prej neznatni carinarski urad velika carinarna, vsled česar se je tudi carinarska služba zelo izpremenila. Nadzorujejo se sploh vsi vlaki, toda nezadostno ograjeni kolodvor onemogočuje vsako finančno strokovno zastraženje glavnega kolodvora in za to tudi še ni dovolj moči finančne straže na razpolago. Zanimivo je, da spremljuje carinske objasti vsak ekspresni vlak v Beograd in v Sobotico. Govori se pa, da bodo sčasoma spremljevali finančni organi direktne vlake, kadar jih bodo uvedli do Soluna in do Carigrada.

l) Zdej živite od kraja, kaj ne? je rekel predsednik kazenskega senata policiji dobro znanemu tatu Ivanu degli Peter iz Imotske v Dalmaciji. »Ne, gospod!« je odgovoril obtoženec. Predsednik pove, da je degli Peter osumljen, da je poskušal 24. septembra goljufivo zamenjati lire in da je bil 16. oktobra osumljen, da je okradel slugo generala Smiljanca. — »Ne znam ništa, sem nedolžen,« je odgovoril. Zdej se zagovarja zaradi sledečega zločina, katerega živahno opiše srbski oženjeni vojak topničar Žigon Cokič: »Obtoženec je prišel k meni 14. oktobra v hlev artiljerijske vojašnice, ko sem enajdi konja. Vprašal me je, če imam kaj za prodati. Ker so bile v vojašnici prej izvedene tatvine, sem šel vprašat gospodina kapitana, kaj naj ukrenem. Gospod kapitan mi je

ukazal, naj mu rečem, da mu bom preskrbel 6 »dek« in 2 mantlja. Rekal mi je, da bo plačal vsako »deko« po 30, mantel pa po 100 kron. Dva dni sem ga čakal, 16. je pa prišel s še enim fantom. Obvestil sem kapitana in šel z dekami in s mantljema k ograji, zažvižgal v znamenje kapitanu, ki je prišel z vojniki, ki so degli Petra obkolili, zvezali mu roki in ga odvedli. Sodišče je obsodilo degli Petra v 4 mesce težke ječe. Ivan degli Peter je zelo nevaren zločinec. Ob prevratu je bil vodja narodne straže v jahalnici, kjer se je zelo kradlo, 6 dni je bil tudi orožnik in je dobil mesečno plačo; 8 do 9 mesecev je služil tudi pri letalski stotniji; njegov nastop je zelo eleganten. Policija ga ima s najdebelejšimi črkami zapisanega v svoji črni knjigi.

l) Umrla so v Ljubljani: Marija Tomić, branjevka, 83 let. — Franciška Gostinč, zasebnica, 77 let. — Ana Klemencič, postržnica, 71 let. — Franciška Zajec, delavka, 39 let. — Anton Lokar, zasebnik, 65 let. — Marija Koporec, tob. delavka v pok., 51 let. — Luka Potrebnjuš, židovski pomočnik, 47 let. — Josip Strehovec, posestnikov sin, 12 let. — Karolina Rajciganka, 48 let. — Fran Pestotnik, zagajev sin, 16 let. — Alojzija Stritar, zasebnica, 75 let. — Martin Terkman, tovarni delavec, 70 let. — Ludovik Fabec, posestnikov sin, 10 let. — Andrej Kavčič, piasarski pomočnik, 71 let.

Narodno gledališče.

Opera.

3. januarja, sobota: »Prodana nevesta«. Abon. C.

4. januarja, nedelja: »Hoffmanove pri povedke«. Izven abon.

5. januarja, ponedeljek: Zaprt.

Drama.

3. januarja, sobota: »Hlapci«. Abon D.

4. januarja, nedelja, popoldne: »Gazd«. Izven abon. — Zvečer: »Pepelka«. Izven abon.

5. januarja, ponedeljek: Zaprt.

Aprovizacija.

a Člane »Splošne gospodarske zadruga«, ki dobe izkaznico za cenejša živila (moko, zabelo itd.) opozarjamo na to, da bodo ta živila dobivali v imenovani zadrugi, da naj si torej dajo tudi izkaznico, staviti le na to zadrugo. — Načelstvo.

a Člani Splošne gospodarske zadruga za Slovenijo se opozarjajo, da pridejo po krompir, katerega ima zadruga še nekaj oddati. Posebno se opozarja, da je to zadnji krompir in zadruga kasneje članom ne bo več mogla s krompirjem postreči. Cena kilogramu je 1.30 K.

Nekoč je živel kralj.

Spisal Rabindranat Tagore.

»Nekoč je živel kralj.«

Ko smo bili še otroci, se nam ni zdelo potrebno, da bi vedeli, kdo je bil kralj v pravljici. Bilo nam je vseeno, če se je imenoval Shiladitja ali Šaliban, če je živel v Kashi ali v Kananju. Kar je razburilo dečkovo srce od začudenja, je bila samo ena najvišja resnica, resnica vseh resnic: »Nekoč je živel kralj.«

Toda čitatelji modernega veka so mnogo natančnejši in navajeni na potankosti. Če slišijo tak začetek kake pripovedi, postanejo takoj terični in nevoljni. Oni vržejo zaromete znanosti v legendarno meglo in vprašajo: »Kateri kralj?«

Tudi pripovedovalci povesti so postali bolj določni. Niso več zadovoljni s starimi: »Nekoč je živel kralj,« ampak naberejo obraz poln učenih potez in začno: »Živel je kralj, ki se je imenoval Ajatasatru.«

Toda radovednost modernega čitatelja ni tako kmalu nasičena. On pomežikne skozi svoja znanstvena očala na pisatelja in vpraša zoket: »Kateri Ajatasatru?«

»Vsak šolarček ve to,« nadaljuje pisatelj, »da so živel trije Ajatasatruji. Prvi je bil rojen v dvajsetem stoletju pred Kristusom in je umrl v nežni mladosti dveh letih in osmih mesecev. Globoko obžalujem, da je nemogoče, da bi dobil iz kakega popolnoma zanesljivega vira natančen popis njegovega vladanja. Drugi Ajatasatru je bil zgodovinarjem bolj znan. Če odpremo deveto enciklopedijo zgodovine ...«

V tem hipu je nezadovoljstvo modernega čitatelja pri kraju. Zdej čuti, da svojemu pisatelju lahko zaupa. Zato reče sam pri sebi: »Slišali bomo povest, ki je koristna in poučna ob enem.«

Ah, kako radi se damo mi vsi prevarati! Tamen strah nas prevzame pred tem, da bi se zdeli nevedni. Toda končno vendarle končamo z nevednostjo, le da smo dosegli to po dolgih strapotcah.

Angleški pregovor pravi: »Ne vprašaj me in ne bom ti odgovarjal laž.«

Sedemletni deček, ki poslušal pravljico, razume to dobro; on ne izprašuje, dokler ni pripovedovanje pri koncu. Tako postane čisto in lepo laž pred vsem golo in nedolžno kot je resnica sama; nedotakneno kot žuboreči virček. Toda preudarjena in učena laž nas modernih ljudi mora ohraniti svojo okrašeno in zastrto lice. In če odkrije kjerkoli le najmanjši kosček prevare, se obrne čitatelj z veliko nevoljo in pisatelj je ob svoje dobro ime.

Ko smo bili še mladi, smo vsi razumeli sladke stvari, in sladkosti pravljice smo znali odkriti z nezmožljivo, nam svojo stvarno vsečnostjo. Nikoli se nismo brigali za take nepotrebne reči kot je vedela. Zanimali smo se samo za resnico in naša nepokvarjena, mlada srca so vedela dobro, kje se nahaja kristalna palača resnice in kako jo je treba doseči. Toda danes zahtevajo od nas, da pišemo cele strani dejstev, med tem ko je resnica samo ena: »Nekoč je živel kralj.«

Natančno se spominjam večera v Kalkuti, ko je začela pravljica. Deževje in vihar sta narastala do groze. Celo mesto je bilo preplavljeno. V naši ulici je stala voda do kolen. Imel sem veliko upanje, polno gotovosti, da moj učitelj ta večer ne bo mogel priti k meni. Sedel sem na stolu v kotu na verandi in zrl na ulico. Moje srce je bilo hitreje in hitreje. Vsako minuto sem uprl svoje oči v dež, in če je začel ta pojenjavati, sem molil na svojo moč: »Prosim Te, Bog, pošli dežja predno mine sedma ura.« Zakaj jaz sem za trdno veroval, da ni drugega vzroka za dež, kot ta; obvarovati ta večer nekoga ubogega dečka v skritem kotu mesta Kalkute pred smrtonosnimi kremplji svojega učitelja.

Četudi morda ne na mojo prošnjo, vsekakor v soglasju s kakim zakonom v naravi, dež v resnici ni odnehal.

Toda gorje! Moj učitelj tudi ne.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Kutar.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.